

การพัฒนาเชิงพุทธเพื่อความยั่งยืนยุคไทยแลนด์ ๔.๐

Development of Buddhist Sustainability of Thailand's 4.0.

พระอธิการเฉลย ฉนทโก^๑

Phra

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการเปลี่ยนแปลง ปรับปรุง หรือปฏิรูป โครงสร้าง กระบวนการและ พฤติกรรมการบริหารให้มีสมรรถนะ เรียกว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงจากภายนอกเข้าสู่จุดศูนย์กลาง การนำเอา สมรรถนะหรือความสามารถที่มีอยู่ในระบบการบริหาร มาลงมือปฏิบัติตามนโยบาย แผนงาน โครงการ หรือ กิจกรรมพัฒนา เพื่อให้บังเกิดความเปลี่ยนแปลงที่มีการวางแผนไว้ล่วงหน้า โดยมุ่งความเจริญเติบโตทั้ง ทางด้านการบริหาร เศรษฐกิจ การเมือง และสังคมประเทศอันจะนำไปสู่การลดความเหลื่อมล้ำของ ประชาชน

คำสำคัญ : การพัฒนาเชิงพุทธ, ความยั่งยืน, ไทยแลนด์ ๔.๐

Abstract

This article is intended to change or improve the structural reform process and administrative behavior to performance. That is a change from the outside into the center. The introduction of performance or capacity to existing management systems. The action by the policy, plan or project development activities. In order to bring about the changes that are planned in advance. By focusing its growth in terms of economic, political and social management of the country will lead to the reduction of inequality among people.

Keywords: Buddhist development, sustainability, Thailand 4.0.

๑. บทนำ

^๑พระอธิการเฉลย ฉนทโก, อาจารย์ประจำหน่วยวิทยบริการวิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดท่านา จังหวัดตาก.

สภาพปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากไม่ว่าจะด้านการศึกษา ด้านอาชีพ การดำรงชีวิตเป็นการเปลี่ยนแปลงเชิงรูปธรรมแสดงให้เห็นเป็นประจักษ์แก่สายตาบางสิ่งอย่างสามารถจับต้องได้ทำให้เกิดการสร้างสรรค์ประโยชน์มากมายการติดต่อสื่อสารทันสมัยติดต่อได้รวดเร็วขึ้นกว่าการเป็นอยู่เดิมนำไปสู่การพัฒนาในหลายๆด้านของสังคม เทคโนโลยีเป็นส่วนหนึ่งที่ของการพัฒนาไปสู่ความสำเร็จในชีวิตการพัฒนา มีหลายส่วนเช่นด้านสังคมเป็นการปรับเปลี่ยนโครงสร้างให้เกิดความก้าวหน้าทันสมัยขึ้นอาจมีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ต้องการตามแผนในระดับองค์กรในระดับประเทศอาจเรียกว่าแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเพื่อพัฒนาให้ทันยุคทันสมัยตามความต้องการหรือตามเป้าประสงค์ในสิ่งที่กำหนดไว้มีการติดตามประเมินเพื่อเกิดการพัฒนากำหนดวิสัยทัศน์เป็นกระบวนทัศน์เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องอย่างไม่หยุดนิ่งอาจกำหนดตามปัญหาที่เกิดขึ้นกับสังคมในปัจจุบันนั้น ณ เวลานั้นเพื่อให้ปัญหาหมดหรือเบาบางไป

สังคมไทยก็เป็นเช่นเดียวกับสังคมอื่นๆ ทั่วโลกที่มีปัญหา เพราะทุกสังคมมีการเปลี่ยนแปลงซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยพื้นฐานทำให้เกิดปัญหาสังคมได้ ปัญหาสังคมอาจมีความรุนแรงและส่งผลกระทบต่อสังคมในระดับและขอบเขตที่ต่างกัน เช่น ระดับชุมชน ระดับประเทศ และระดับโลก เป็นต้นอย่างไรก็ตามไม่ว่าจะมีความรุนแรงและมีขอบเขตขนาดใด คนในสังคมโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่ทำหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงต้องพยายามหาทางควบคุม เพื่อให้ความเป็นระเบียบเรียบร้อยกลับคืนมา ในที่นี้จะหยิบยกปัญหาสังคมบางประการมากล่าวถึงและเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขสถานการณ์สังคมไทยพบว่า การเปลี่ยนแปลงภายในประเทศด้านเศรษฐกิจ มีความอ่อนแอลง จากการเกิดภัยพิบัติอุทกภัยที่ผ่านส่งผลทำให้การเติบโตทางเศรษฐกิจลดลง เกิดการเลิกจ้างงาน การว่างงาน รวมทั้งโครงสร้างพื้นฐานถูกทำลายต้องมีการพัฒนาและปรับปรุงด้วยงบประมาณมหาศาล ประกอบกับปัจจัยสนับสนุนในส่วนของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีคุณภาพบริการของโครงสร้างพื้นฐาน โทรคมนาคม กฎหมาย ระเบียบทางเศรษฐกิจที่ไม่เอื้อต่อการจัดระบบการแข่งขันที่เป็นธรรมและเหมาะสม กับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่ก้าวสู่สังคมผู้สูงอายุ ประชาชนได้รับการคุ้มครองทางสังคมเพิ่มขึ้น แต่ยังมีกลุ่มผู้ด้อยโอกาสยังเข้าไม่ถึงบริการทางสังคม

จากสถานการณ์สังคมเกิดวิกฤตความเสื่อมถอยทางคุณธรรม จริยธรรม ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติด และการพนันโดยเฉพาะในกลุ่มเด็กและเยาวชนที่ตกเป็นเหยื่อมากขึ้น รวมทั้งปัญหาความขัดแย้งทางการเมือง ความไม่สงบสุขตามแนวชายแดนภาคใต้ และปัญหาแนวชายแดนเพื่อนบ้าน อันจะส่งผลกระทบต่อพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมไทยต่อการดำรงชีวิตของประชาชน และความเชื่อมั่นของนานาชาติ และความสงบสุขที่มีแนวโน้มจะลดลงพระพุทธศาสนาถือได้ว่าเป็นศาสนาประจำชาติ และอยู่เคียงคู่กับชาติไทยมาโดยตลอด พุทธศาสนาจึงเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาเพื่อให้เกิดความยั่งยืนในยุคของการพัฒนาที่เรียกว่าไทยแลนด์ ๔.๐

๒. ความยั่งยืนตามแนวพุทธ

สำหรับการพัฒนาอาจกำหนดได้สามด้านดังนี้

๑. ด้านพัฒนาคนให้มีปัญญา

ปัญญาคือความรู้ ปัญญา แปลว่า ความรอบรู้ ซึ่งปัญญานี้ก็มีอยู่ ๒ ประเภท อันได้แก่

๑. ปัญญาทางโลก คือความรู้รอบรู้ในเรื่องวิชาการต่างๆของชาวโลก

๒. ปัญญาทางธรรม คือความรอบรู้ในเรื่องการดำเนินชีวิต

ปัญญาทางโลกจะช่วยให้เราอยู่รอดในโลกได้อย่างสุขสบายไม่เดือดร้อน ส่วนปัญญาทางธรรมจะช่วยให้เรามีชีวิตอยู่ได้โดยมีความทุกข์น้อยที่สุดได้.

๒. ปัญญาเกิดได้ ๓ ทาง

ปัญญานี้สามารถเกิดขึ้นได้ ๓ ทาง อันได้แก่

๑. จากการฟัง หรืออ่าน

๒. จากการคิดพิจารณา

๓. จากการปฏิบัติ

เมื่อฟังหรืออ่านหนังสือที่มีประโยชน์ ก็เกิดความรู้ที่จำเอามาได้ หรือถ้ารู้จักคิดพิจารณาให้ดี ก็เกิดความรู้ชนิดที่เป็นความเข้าใจได้ และถ้ามีการทดลองปฏิบัติจนบังเกิดผล ก็จะเกิดความเห็นแจ้ง(รู้แจ้งเห็นจริง)ซึ่งจัดเป็นความรู้สูงสุด

๓. หลักการฟัง

การพัฒนาปัญญาก็คือการสร้างปัญญาให้เจริญมากขึ้น ซึ่งการฟังรวมทั้งการอ่านตำราเพื่อให้เกิดปัญญานี้จะต้องอยู่ในหลักการต่อไปนี้

๑. ตั้งใจฟัง(มีสมาธิขั้นใช้งาน)

๒. ฟังหรืออ่านสิ่งที่เป็นสาระ

๓. รู้จักแยกแยะเนื้อหา และสรุปใจความสำคัญ

๔. ไม่มีอคติต่อผู้สอน(ไม่ลำเอียง)

๔. หลักการคิด

ในการคิดที่จะให้เกิดปัญญานี้จะมีหลักการคิดดังนี้

๑. คิดอย่างตั้งใจ(มีสมาธิขั้นใช้งาน)

๒. คิดในสิ่งที่เป็นสาระ

๓. คิดด้วยเหตุด้วยผล

๔. คิดอย่างเป็นระบบ

๕. การปฏิบัติที่ทำให้เกิดปัญญา

การปฏิบัติที่ทำให้เกิดปัญญานั้น ก็แยกได้ ๒ ทางคือ

๑. ทางโลกก็คือการทดลองปฏิบัติทางวัตถุทั้งหลาย ซึ่งก็ทำให้นักวิทยาศาสตร์ค้นพบความจริงทางวัตถุจนสามารถตั้งเป็นทฤษฎีทางวัตถุทั้งหลายขึ้นมา

๒. ทางธรรมก็คือการปฏิบัติศีล สมาธิ และปัญญา จนบังเกิดเป็นความรู้แจ้งเห็นจริงต่อชีวิตและต่อโลก

๓ .ด้านสังขารเพื่อชีวิต

"คนเราเมื่อมีลาภก็มีเสียมีลาภ

เมื่อมียศก็มีเสื่อมยศ

เมื่อมีสุขก็มีทุกข์

เมื่อมีสรรเสริญก็มีนินทา"

เป็นของคู่กันมาเช่นนี้ จะไปถืออะไรกับปากมनुษย์ ถึงจะดีแสนดีมันก็ดี ถึงจะชั่วแสนชั่วมันก็ชมนับประสาอะไร พระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐเลิศยิ่งกว่ามनुษย์และเทวดายังมีมารผจญ ยังมีคนนินทาตีเตียนปูลุขอย่างเราจะรอดพ้นจากโลกธรรมดังกล่าวแล้วไม่ได้ ต้องคิดเสียว่าเราจะดีก็ช่าง ชมก็ช่าง เราไม่ได้ทำอะไรให้เขาเดือดร้อนแก่ตัวเราแลคนอื่น เราจึงทำ เขาจะนินทาว่าใส่ร้ายอย่างไรก็ช่างเขา บุญเราทำกรรมเราไม่สร้าง พยายามสงบกาย สงบวาจา สงบใจ จะต้องไปกังวลกลัวใครตีเตียนทำไม ไม่เห็นมีประโยชน์ เปลืองความคิดเปล่าๆ

เนื่องมาจากในชีวิตของผู้เขียนก็ได้ประสบมาแล้วเช่นกัน ยกตัวอย่างเช่น...จากคำสอน คนเราเมื่อมีลาภก็มีเสื่อมลาภ เมื่อมียศก็มีเสื่อมยศ เนื่องจากผู้เขียนเคยถูกยุบเลิกตำแหน่งจากภาครัฐ ซึ่งมีการปฏิรูปการศึกษา จึงต้องมีการยุบเลิกตำแหน่งผู้ช่วยหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ซึ่งรัฐเล็งเห็นว่าเป็นงานที่ซ้ำซ้อนกัน จึงยุบสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ สำนักงานศึกษาธิการอำเภอ สำนักงานสามัญจังหวัด โดยให้ยุบรวมกันเป็นเขตพื้นที่การศึกษาในปัจจุบันเรียกว่า "ตำแหน่งถูกยุบ" เพราะการปฏิรูปการศึกษาและในการถูกยุบนั้น เรียกได้ว่า ถ้าอยู่ได้ก็อยู่ต่อไปเป็นรองผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาก็ได้ หรือไม่ก็ "ลาออก" (ไม่รู้ชะตากรรมของตนเองในขณะนั้น) อาจกล่าวได้ว่า "มีการเสื่อมยศ ตำแหน่ง"

สำหรับผู้เขียนในช่วงที่ถูกยุบเลิกตำแหน่งนั้น ทำให้ตนเองได้ผลของสังขธรรมในความเป็นจริงต่อชีวิตของผู้เขียนเป็นอย่างมากโดนกระทำจากผู้บังคับบัญชา จากผู้ร่วมงาน ก็มาก จึงทำให้ปัจจุบัน ผู้เขียนมีชีวิตที่แข็งแกร่ง ต่อสู้งาน โดยมีความอดทนเป็นที่ตั้งทำให้ผ่านพ้นวิกฤตแห่งห้วงกรรมในขณะนั้นออกมาได้(ถ้าไม่เกิดกับชีวิตใคร ก็จะไม่ทราบหรือกว่ามันเจ็บปวดปานใด)ในช่วงที่ชีวิตเกิดการวิกฤตนั้น ผู้เขียนก็พลิกวิกฤตนั้นให้เป็นโอกาส โดยตั้งใจทำงานให้กับส่วนราชการ ทำทุกอย่างเท่าที่ความสามารถเราจะทำได้ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค ปัญหาใดๆ ทั้งสิ้น

๔. ด้านคนเป็นตัวอย่างที่ดี

ในพระพุทธศาสนา พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงตรัสหมวดธรรม หมวดหนึ่งเรียกว่าวุฒิธรรม แปลว่า ธรรมที่ทำให้เจริญ มีทั้งหมด ๔ ข้อ ได้แก่

๑. สัปปุริสสังเสวะ แปลว่า คบสัตบุรุษ คือ "หาครูดีให้พบ" การเลือกครูดีนั้น ต้องพิจารณา ๒ เรื่องใหญ่เป็นสำคัญ คือ ต้องพิจารณาจากการมีความรู้จริงและการมีนิสัยดีจริง เราจึงจะแน่ใจได้ว่าท่านจะสามารถสอนได้จริงทั้งในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ เพราะครูคือต้นแบบ และต้นแบบเป็นสิ่งสำคัญ

๒. สัทธัมมัสสวนะ แปลว่า ฟังธรรม คือ "ฟังคำครูให้ชัด" เมื่อ เราได้พบครูดีแล้ว สิ่งสำคัญอันดับที่สองก็คือ ต้องฟังคำครูให้เข้าใจ อย่าให้ผิดพลาดคลาดเคลื่อนเพี้ยนความหมาย ฟังแล้วต้องได้ "คำจำกัดความ" ของเรื่องนั้นๆ ออกมาอย่างชัดเจนการให้คำจำกัดความ คือ การกำหนดความหมายที่ถูกต้องและชัดเจน ทั้งในทางทฤษฎีและทางปฏิบัติ เพื่อให้ครูและนักเรียน เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน วิธีการหาคำจำกัดความแบบง่าย ๆ ก็คือ การตั้งคำถามในเรื่องที่เรียนด้วยคำว่า "อะไร"

๓. โยนิโสมนสิการะ แปลว่า ตริตรองธรรม คือ “ตรองคำครูให้ลึก” เมื่อ เราได้พบครูดีแล้ว ได้ฟังคำครูชัดเจนแล้ว แต่จะเข้าใจความรู้ของครูได้ลึกซึ่งมากน้อยแค่ไหน ก็อยู่ที่การนำความรู้กลับมาไตร่ตรองให้ลึกซึ้ง การตรองคำครูให้ลึก คือ การไตร่ตรองให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องถึงวัตถุประสงค์ของธรรมะในเรื่องนั้นๆ วิธีการหาวัตถุประสงค์ก็ทำได้ง่ายๆ ด้วยการตั้งคำถามว่า “ทำไม”

๔. อัมมานัมมปฏิบัติ แปลว่า ปฏิบัติสมควรแก่ธรรม คือ “ทำตามครูให้ครบ” เมื่อ เราหาครูดีพบแล้ว ฟังคำครูชัดเจนแล้ว ตรองคำครูอย่างลึกซึ้งแล้ว สิ่งที่ต้องทำให้ได้ก็คือ ต้องปฏิบัติจริงให้ได้เหมือนครูคนที่ได้ครูดีแล้วเอาไม่ได้ก็เป็นเพราะ “ทำตามคำครูไม่ครบ” เพราะถ้าทำครบ ผลงานก็ต้องออกมาดีเหมือนที่ครูทำ วิธีการที่จะทำตามคำครูได้ครบนั้น มีทางเดียว ก็คือ ต้องรับเอานิสัยที่ดีของครูมาเป็นนิสัยของตนให้ได้ ยิ่งถ้าเป็นเรื่องการเรียนธรรมะด้วยแล้ว ต้องเอานิสัยทุ่มชีวิตเป็นเดิมพันในการทำความดีตามอย่างพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

จะเห็นได้ว่า “วุฒิธรรม ๔ ประการ” คือ ขุมทรัพย์ทางปัญญาที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงมอบไว้ให้แก่ พวกเรา เพื่อเป็นหลักในการเรียนรู้วิชาทั้งหลายไม่ว่าจะเป็นทั้งทางโลกและทางธรรม ขอเพียงแต่พวกเราตั้งใจศึกษาให้ครบทั้งอะไร ทำไม อย่างไร และผลเป็นอย่างไร แล้วลงมือปฏิบัติอย่างเอาชีวิตเป็นเดิมพันแล้วความสุขและความเจริญในชีวิตย่อมบังเกิดขึ้นตามมาทันที

สำหรับบุคคลต้นแบบของชาวพุทธสูงสุดก็คือพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราจะพบว่าบุคลิกของชาวพุทธจะถอดแบบมาจากพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพียงแต่เราทำได้ไม่ครบ เราได้เพียงบางส่วน แต่ในภาพรวมกลายเป็นวัฒนธรรมของชาวพุทธ อย่างเช่นว่า ทำไมพระพุทธศาสนาถึงไม่มีสงครามศาสนา มีแต่ความสงบสันติ เมื่อเราลองมองย้อนดูไปถึงพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะเห็นสิ่งที่ พระองค์ปฏิบัติ ที่พระองค์สอนเป็นอย่างนั้น เช่น พรรษาแรก ทรงประชุมพระอรหันต์ ๑๒๕๐ รูป ในวันมาฆบูชา ท่านทรงให้โอวาทปาฏิโมกข์ ตอนหนึ่งนั้นท่านทรงให้วิธีการในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาไว้ ๖ ข้อ คือ

๑. ไม่ว่าร้าย
๒. ไม่ทำร้าย ไม่ล้างผลาญใคร
๓. ให้สํารวมในพระปาฏิโมกข์
๔. รู้ประมาณในโภชนาหาร
๕. รักความสงบ สงัด
๖. ประกอบความเพียร เน้นเรื่องการฝึกจิต

สังคหัตถุ ๔

สังคหัตถุ ๔ หมายถึง หลักธรรมที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจของผู้อื่น ผูกไมตรี เอื้อเฟื้อ เกื้อกูล หรือเป็นหลักการสงเคราะห์ซึ่งกันและกัน มีอยู่ ๔ ประการ ได้แก่

๑. ทาน คือ การให้ การเสียสละ หรือการเอื้อเฟื้อแบ่งปันของๆตนเพื่อประโยชน์แก่บุคคลอื่น ไม่ตระหนี่ถี่เหนียว ไม่เป็นคนเห็นแก่ได้ฝ่ายเดียว คุณธรรมข้อนี้จะช่วยให้ไม่เป็นคนละโมภ ไม่เห็นแก่ตัว เราควร

คำนึงอยู่เสมอว่า ทรัพย์สินของที่เราหามาได้ มิใช่สิ่งจิ้งจกยั้งยืน เมื่อเราสิ้นชีวิตไปแล้วก็ไม่สามารถจะนำติดตัวเอาไปได้

๒. ปิยวาจา คือ การพูดจาด้วยถ้อยคำที่ไพเราะอ่อนหวาน พูดด้วยความจริงใจ ไม่พูดหยาบคาย ก้าวร้าว พูดในสิ่งที่เป็นประโยชน์เหมาะสำหรับกาลเทศะ พระพุทธเจ้าทรงให้ความสำคัญกับการพูดเป็นอย่างยิ่ง เพราะการพูดเป็นบันไดขั้นแรกที่จะสร้างมนุษยสัมพันธ์อันดีให้เกิดขึ้น วิธีการที่จะพูดให้เป็นปิยวาจา นั้น จะต้องพูดโดยยึดถือหลักเกณฑ์

ดังต่อไปนี้

เว้นจากการพูดเท็จ

เว้นจากการพูดส่อเสียด

เว้นจากการพูดคำหยาบ

เว้นจากการพูดเพ้อเจ้อ

๓. อัตถจริยา คือ การสงเคราะห์ทุกชนิดหรือการประพัตติในสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น

๔. สมานัตตา คือ การเป็นผู้มีความสม่ำเสมอ หรือมีความประพฤติเสมอดันเสมอปลาย คุณธรรมข้อนี้จะช่วยให้เราเป็นคนมีจิตใจหนักแน่นไม่โลเล รวมทั้งยังเป็นการสร้างความนิยม และไว้วางใจให้แก่ผู้อื่นอีกด้วย

ยุค ๔.๐

Thailand 4.0 เป็นวิสัยทัศน์เชิงนโยบาย ที่เปลี่ยนเศรษฐกิจแบบเดิมไปสู่เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม ...ซึ่งกว่าจะมาเป็น Thailand 4.0 ก็ต้องผ่าน 1.0 2.0 และ 3.0 กันมาก่อน

Thailand 1.0 ก็คือยุคของเกษตรกรรม คนไทยปลูกข้าว พืชสวน พืชไร่ เลี้ยงหมู เป็ด ไก่ นำผลผลิตไปขาย สร้างรายได้และยังชีพ

Thailand 2.0 ซึ่งก็คือยุคอุตสาหกรรมเบา ในยุคนี้เรามีเครื่องมือเข้ามาช่วย เราผลิตเสื้อผ้า กระเป๋า เครื่องดื่ม เครื่องเขียน เครื่องประดับ เป็นต้น ประเทศเริ่มมีศักยภาพมากขึ้น

Thailand 3.0 (ซึ่งเป็นยุคปัจจุบัน) เป็นยุคอุตสาหกรรมหนัก เราผลิตและขายส่งออกเหล็กกล้า รถยนต์ ก๊าซธรรมชาติ ปูนซีเมนต์ เป็นต้น โดยใช้เทคโนโลยีจากต่างประเทศ เพื่อนำมาส่งออก

ในช่วงแรก Thailand 3.0 เติบโตอย่างต่อเนื่อง แต่ปัจจุบันกลับเติบโตเพียงแค่ ๓-๔ % ต่อปีเท่านั้น ประเทศไทยจึงตกอยู่ช่วงรายได้ปานกลางมาเป็นเวลากว่า ๒๐ ปีแล้ว ในขณะที่ทั่วโลกมีการแข่งขันที่สูงขึ้น เราจึงต้องเปลี่ยนสู่ยุค Thailand 4.0 เพื่อให้ประเทศไทยให้กลายเป็นกลุ่มประเทศที่มีรายได้สูง

ในปัจจุบันประเทศไทยยังติดอยู่ในโมเดลเศรษฐกิจแบบ “ทำมาก ได้น้อย” จึงต้องการปรับเปลี่ยนเป็น “ทำน้อย ได้มาก” ก็จะต้องเปลี่ยนจากการผลิตสินค้า “โภคภัณฑ์” ไปสู่สินค้าเชิง “นวัตกรรม” และเปลี่ยนจากการขับเคลื่อนประเทศด้วยภาคอุตสาหกรรม ไปสู่การขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรมอย่างการเกษตรก็ต้องเปลี่ยนจากการเกษตรแบบดั้งเดิม ไปสู่การเกษตรสมัยใหม่ที่เน้นการบริหารจัดการและใช้เทคโนโลยีหรือ Smart Farming โดยเกษตรกรต้องร่ำรวยขึ้น และเป็นเกษตรกรแบบเป็นผู้ประกอบการเปลี่ยนจาก SMEs แบบเดิมไปสู่การเป็น Smart Enterprises และ

Startups ที่มีศักยภาพสูงเปลี่ยนจากรูปแบบบริการแบบเดิมซึ่งมีการสร้างมูลค่าค่อนข้างต่ำ ไปสู่บริการที่มีมูลค่าสูงเปลี่ยนจากรางงานทักษะต่ำไปสู่แรงงานที่มีความรู้และทักษะสูงโมเดลของ Thailand 4.0 นั่นคือ มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน

๕. รูปแบบของการเปลี่ยนแปลง

๑. การเปลี่ยนแปลงแบบรีแอคทีฟ (Reactive Change) คือ ปฏิบัติการเปลี่ยนแปลง เพื่อสนองตอบต่อปัญหา หรือโอกาสที่เกิดขึ้น หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่าเป็นการดำเนินการเปลี่ยนแปลง ภายหลังจากมีเหตุการณ์เกิดขึ้น (รศ.ดร.สาโรจน์ โอปิทักษ์ชิวิน, ๒๕๕๕) อธิบายว่า เมื่อเกิดปัญหาหรือโอกาสเกิดขึ้น จึงดำเนินการ รูปแบบการเปลี่ยนแปลงแบบรีแอคทีฟ (Reactive Change) เป็นการเปลี่ยนแปลงตามกระแส ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไป เป็นการเปลี่ยนแปลงเพื่อหาหนทางในการแก้ปัญหา หรือเปลี่ยนแปลงตามสภาวะการณ์ของโอกาสที่เอื้ออำนวย เป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างฉับพลันทันด่วน หรืออาจเรียกการเปลี่ยนแปลงแบบรีแอคทีฟ (Reactive Change) ได้ว่า “การปรับตัว” เท่านั้นเอง ภายใต้สภาพแวดล้อมภายนอกที่เปลี่ยนแปลง หรืออาจจะเรียกว่าเป็นการปรับตัวเพื่อการอยู่รอดหรือตามโอกาสเท่านั้นเอง เพราะไม่ได้เกิดจากกระบวนการศึกษาวิเคราะห์อย่างละเอียดถี่ถ้วน

๒. การเปลี่ยนแปลงแบบโปรแอคทีฟ (Proactive Change) คือ ปฏิบัติการเปลี่ยนแปลง ที่มีการวางแผนไว้ก่อนล่วงหน้า และดำเนินการก่อนที่จะเกิดปัญหา (รศ.ดร.สาโรจน์ โอปิทักษ์ชิวิน, ๒๕๕๕) อธิบายว่า ดำเนินการก่อนที่จะเกิดปัญหาหรือโอกาสเกิดขึ้น รูปแบบการเปลี่ยนแปลงแบบโปรแอคทีฟ (Proactive Change) เป็นการเปลี่ยนแปลง ด้วยการนำเอาสมรรถนะหรือความสามารถที่มีอยู่ในระบบการบริหาร มาทำการศึกษาวิเคราะห์เพื่อกำหนดนโยบายการบริหารเพื่อการพัฒนา (Administration of Development A of D) หรืออาจเรียกการเปลี่ยนแปลงแบบโปรแอคทีฟ (Proactive Change) ได้ว่า “เป็นการเปลี่ยนแปลงบนพื้นฐานของการเปลี่ยนแปลง” ที่มีการวางแผนการบริหารการพัฒนา ป้องกันปัญหาและรองรับโอกาสที่จะเกิดขึ้น โดยมีต้องคำนึงถึงสภาพแวดล้อมภายนอกที่เปลี่ยนแปลงไป

๖. สรุป

การบริหารการพัฒนา คือ รูปแบบหนึ่งของการบริหารเพื่อมุ่งหวังผลของการเปลี่ยนแปลงจากระดับหนึ่งก้าวไปสู่อีกระดับหนึ่งที่ดีขึ้น อันเป็นการพัฒนาและรักษาระดับของมาตรฐานให้ดียิ่งๆ ขึ้นตามเจตนารมณ์ที่คาดหวัง ภายใต้อกรอบหรือเงื่อนไขที่กำหนด ด้วยการนำเอาสมรรถนะหรือความสามารถที่มีอยู่ในระบบการบริหาร มาทำการศึกษาวิเคราะห์เพื่อกำหนดนโยบาย และลงมือปฏิบัติตามนโยบาย แผนงาน โครงการ หรือกิจกรรมพัฒนา ในรูปแบบของการบริหารเพื่อการพัฒนา (Administration of Development A of D) มีการวางแผนการบริหารการพัฒนา ป้องกันปัญหาและรองรับโอกาสที่จะเกิดขึ้น โดยมีต้องคำนึงถึงสภาพแวดล้อมภายนอกที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อก่อให้เกิดความก้าวหน้าเชิงสร้างสรรค์โดยไม่หวั่นไหวถึงสภาพแวดล้อมภายนอกที่บีบบังคับด้วยการพยายามพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เป็นจุดอ่อนให้เป็นจุดแข็ง ใช้จุดแข็งป้องกันและขจัดปัญหาหรือภาวะคุกคาม และส่งเสริม

โอกาสที่เอื้ออำนวย ดำเนินการเปลี่ยนแปลงแบบค่อยเป็นค่อยไป อัตราการเปลี่ยนแปลงจะอยู่ในลักษณะของอัตราการเปลี่ยนแปลงแบบวิวัฒนาการ (Evolutionary Change) บนพื้นฐานของสภาพแวดล้อมภายนอกที่เปลี่ยนไป

บรรณานุกรม

กมล ฉายาวัดนะ. **บริหารคนและงานตามหลักการของพระพุทธเจ้า**. นนทบุรี : ชบา พับลิชชิ่งเวิร์กส, ๒๕๔๙.

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต). **การพัฒนาที่ยั่งยืน**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มูลนิธิโกมลคีมทอง, ๒๕๓๙.

วันชัย สุขตาม. **การพัฒนาทุนมนุษย์วิถีพุทธ ในยุค โลกาภิวัตน์**. **วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์**, มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, ๒๕๕๕.

สาโรจน์ โอพิทักษ์ชีวิน, รศ.ดร., **การจัดการและพฤติกรรมองค์การ**, กรุงเทพมหานคร: บริษัท ซีวีแอลการพิมพ์ จำกัด, ๒๕๕๕.

สุทธิดา ศิริบุญหลง. **การพัฒนาแบบยั่งยืน : กระบวนการกระทำทางเศรษฐกิจสังคม (metabolism) และการเปลี่ยนแปลงธรรมชาติเชิงสร้างสรรค์**, ๒๕๕๔.